

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ П'ЯТЬ ЦЕНТИВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ АМЕРИКИ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свобода“: ВЕрган 4-0237. — Тел. У. Н. Сокуз: ВЕрган 4-1016. THREE CENTS IN THE UNITED STATES FIVE CENTS ELSEWHERE OF AMERICA. 4-0807

ЮНРРА ГОТОВА, ТРЕБА ГРОШЕЙ НА ЇЇ ПРАЦЮ

АТЛАНТИК СІТІ. — Вибрана рада Юнайтед Нейшенс Реліф енд Реабілітейшен Адміністрейшен — ЮНРРА — відбула перше своє засідання під проводом Генерального Директора Герберта Г. Лімена у прийнятності членів комісії заграничних справ палати репрезентантів з Вашингтону. На раді стверджено, що нова міжнародна організація вже готова із своїми планами і способами праці, треба лише грошей, щоб її пустити в рух. Фонди мають прийти від поодиноких держав, що були заступлені на конференції, але лише тих, що не були окуповані в часі першої війни. Розмет від таких держав має досягнути висотки і відсотка від річних приходів держави. На підставі такого ключа Злучені Держави мають прийти з сумою 1,356 мільйонів доларів і то вже за екабровий рік, що покінчився з днем 30 червня 1943 р. Першим кроком діяльності буде відтворення головного бюро у Вашингтоні, а водночас приміщення для обласного комітету в Лондоні і Далекого Сходу.

ВЛАСНИКИ МАЙН ПІДПISУЮТЬ НОВИЙ КОНТРАКТ.

ВАШИНГТОН. — Представники власників копалень м'якого вугля відбули конференцію з представниками Злучених Майнерських Робітників Америки і спільно рішили підписати новий контракт для успішного ведення дальшої праці. Контракт вироблений секретарем внутрішніх справ Гаролдом Л. Іксом та президентом майнерської юнії Джаном Дж. Луисом. Виникли сумніви, чи можна підписувати контракт, коли яких 30% власників копалень не вислали своїх представників. Однак Ікс порадив, щоб підписати контракт з тими, що заступлені на конференції.

У ВОЄННИХ ПРОМИСЛАХ ДАЛЬШЕ БРАКУЄ РОБІТНИКІВ.

ВАШИНГТОН. — Воєнна Комісія Робочої Сили стверджує, що при воєнній продукції далі бракує людей, хоч звільнено робітників із фабрик ампутіції та деяких інших ділянок воєнної продукції. Однак показується, що звільнених робітників є 150,000, а бракує в різних воєнних фабриках 500,000. Комісія нараховує 69 областей, у котрих відчувається нестача робітників. Щоб цій нестачі зарадити, комісія планує далі звільнення робітників з фабрик, які не дуже вже потрібні, а з армії мають звільнити 70,000 фахівців для деяких важких ділянок промислу.

РЕПУБЛІКАНЦІ ДАЛЬШЕ ПЕРЕМАГАЮТЬ У КЕНТОКІ.

ЛУІСВІЛ. — У цьому етейті Демократична Партія мала верх від 1927 р., поки при останніх виборах не перемогли републиканці вибираючи свого губернатора і інших високих етейтових урядовців. Тепер при спеціальних виборах до конгресу вибрані репрезентантом републиканець Честер О. Каріер 29,000 голосами проти Дж. Дана Талбота, демократа, що дістав 17,000 голосів.

ЩО П'ЯТЬ ХВИЛИН ОДИН ЛІТАК.

ВАШИНГТОН. — Продукція воєнних літаків в листопаді дійшла до найбільшої висоти за весь час американської історії. Іменно збудовано 9,000 нових літаків, тобто упродовж 4 хвилин і 48 секунд один. Це дає річну продукцію 108,000 літаків. Найбільше звертається уваги на виріб супер-бомберів, які двигують по 10 тон вибухових матеріалів. Ці висті походять з Ради Воєнної Продукції, і тому вважаються достовірними.

ПРОТИВИТЬСЯ ПРАЦІ МАТЕРЕЙ У ВОЄННИХ ЗАВОДАХ.

ВАШИНГТОН. — На засіданні спеціального сенатського підкомітету для стримання злочинності серед дітей зізнався о. Едвард Фленеган, що то вставився „Діточим Містом“, яке він заложив з прогрішених дітей. Фленеган каже, що найбільше причиняється до поширення пороку між дітьми обставина, що матері працюють у воєнних фабриках, а діти пустують на вулицях. На думку свідка треба „поставити матерей на становище царниць кухонь“, а теж подбати, щоб між батьками не поширювалися пороки, бо від батьків заражуються діти. Щоб зарадити пустоті дітей, радить між ін. давати учням з гайскул частину праці в відповідних заводах.

СТАВЛЯТЬ ПІД СУД РОБІТНИКІВ ЗА ШАХРУВАННЯ ГОДИН ПРАЦІ.

НЮ ЙОРК. — У бруклінських корабельних верстатах воєнної флотії приловлено робітників, що вони приписували собі більше годин праці, ніж на ділі випрацювали і побирали платню. 24 з них поставлено перед судом за обман державного скарбу. Справу рішатиме федеральна лава присяжних.

Галифакс називає німецькі спроби мира „лапкою“

ФЛЯДЕЛЬФІА. — Бритійський амбасадор вайкавіт Галифакс промовляв на зібранні товариства св. Андрія про спроби замирення збоку Німеччини. Галифакс повернувся недавно з Європи й може мати достовірніші інформації про подолання в Німеччині. Він твердить, що німці будуть боротися навіть як стратять віру в перемогу, щоб ослабити своїх противників. Вони хочуть довести до загоди з Аліантми, але перед такою можливістю Галифакс остерігає Америку. Колиб загодитися з німцями, думає Галифакс, то теперішня війна покінчиться для них передчасно, а незабаром вони знову розпочнуть нову війну. Отже це замирення було б лише лапкою для Аліантів. Галифакс подає такі аргументи для сподіваної повної перемоги Аліантів над Німеччиною: 1. Розвиток американських бомбівників; 2. ослаблення діяльності німецьких субмарин; 3. втрата німецької вишости і повітряної війни; 4. Гітлер втратить ініціативу у війні при здобуванні Сталінграду; 5. сателіти Німеччини тратять віру в перемогу. — З Японією, каже Галифакс, треба буде окремо розправитися.

ОЦІНКА МОСКОВСЬКОЇ ДЕКЛАРАЦІЇ СОМНЕРОМ ВОЛЕСОМ

НЮ ЙОРК. — У першій синдикальній статті бушиного підсекретаря етейту Сомерса Волеса, заповіданий ще перед місяцем, автор висловлює такі погляди: Московська Деклярація є першим важним кроком у зближенні великих держав, що борються проти Німеччини. Важне в цій деклярації є признання konieczности створення міжнародного тіла для збереження миру. Однак, колиб в деклярації містилася думка, що до такого міжнародного тіла відразу допустяться всі мироблюбні держави, то така ідея була б справді чудовою. Колиб порозуміння з іншими державами прийде лише випадково, аж зайде спеціальна konieczність, то Московська Деклярація не є вистарчална для втримання миру. Ліга Націй вказує, як небезпечною є практика, коли лише великі держави присвоюють собі право вирішувати долю всіх держав світу. Автор не вірить, щоб після цієї війни жінки й мужички на одну хвилину добровільно піддалися під диктатуру чотирьох держав, хоч як ця диктатура виглядала прихильною й батьківською. Тому треба створити міжнародну організацію, що її підтримує прилюдна опінія світу.

Рузвелт і Чорчил поїхали на естрічу зо Сталіном

ЛІЗБОНА. — Бюро Рейтера подає, що президент Рузвелт і прем'єр Чорчил покинули Лізбон і поїхали до Ірану на конференцію зо Сталіном. Німецькі пропагандивні бюро негайно підхопили вістку й додають зо свого боку різні „прикрашення“. На один бік помешують значіння такої конференції, а на другий бік кажуть, що ця конференція вказує на небезпеку більшовизму, бо мовляв Америка й Британія пороблять більшовикам знову нові уступства, які мусять бути прогнані „європейським інтересам“. Коли повиявляється вже вістка про конференцію провідників чотирьох потуг, Лондон додає зо свого боку, що там одержано рапорт про плян Сталіна щодо війни й повоєнного періоду. Сталін, мовляв, перекоаний про три річи: 1) що Німеччина взялася систематично вбивати, калічити й обезлюднювати квіт польських, французьких, чеськословацьких і російських мужичин; 2) що німці сподіваються, що їм удасться за наступних 10 або 15 літ відбудувати манюво воможучу силу, підчас коли ворожі їм краї будуть вишпичені й виспичені війною; 3) що одним засобом не дати Німеччині вжити своїх ненарушених резерв мужичин для нової війни є заставити німецьких робітників до кольосальної праці коло повоєнної відбудови. Ці огляди Сталіна мають бути предложені конференції державних провідників в Ірані.

КАБІНЕТ БАДОЛІЯ ПОЗБАВЛЯЄ КОРОЛЯ ФАШИСТИВСЬКИХ ТИТУЛІВ

НЕАПОЛЬ. — Кабінет міністрів під проводом маршала Бадолія постановив, що італійський король має закнути титули короля Альбанії й царя Етіопії, котрі йому встановив фашистівський режим Муссоліні. Так званий комітет національного визволення, що складається з представників шістьох італійських проти-фашистівських партій, зажадав абдикації італійського короля й наступника престолоа. Замітно, що за цю постанову голосували навіть представники правих партій.

ЗНОВУ ДОНОСЯТЬ ПРО ЗАГОВІР ПРОТИ ГІТЛЕСА

ЛОНДОН. — Сюди наспіа донесення, що в Німеччині вже готовий заговор вищих військових кругів проти Гітлера. Мають вони скинути його й створити військову диктатуру, як тільки зявиться підходяча нагода.

НАПРАВИЛИСЯ НА БЕРЛІН. — Війська 36. дивізії, рекрутованої з Тексасу й південної Оклагоми, збираються на площі в якомусь мальовничому італійському місті. Їх шойно висаджено на беріг з кораблів, а ціль їх кампанії — Берлін.

ЧЕРВОНА АРМІЯ ЗДАЛА КОРОСТЕНЬ

ЛОНДОН. — Московський комунікат признає, що червона армія відступила від стратегічно важного залізничного вузла Коростеня під натиском завзятої німецької протіофензиви в напрямі Києва. Зате в Білорусі й в закруті Дніпра червона армія поступає далі. На цьому останньому секторі впало за один день 4,000 німців. Коростень, що лежить 85 миль на північний захід від Києва, втрачено 11 днів після втрати Житомира, другого важного залізничного вузла, котрий червона армія мусіла здати під натиском німецької контрпрофензиви. Московський комунікат не подає подробиць відвороту, а каже тільки, що це зроблено на приказ головної команди. Московський комунікат загадує поймаючи наступ червоної армії на Жлобин, Мозир і Знамянку.

РОЗБИЛИ „ЗИМОВУ ЛІНІЮ“ ГІТЛЕСА В ІТАЛІІ.

АЛЖІР. — Бритійська восьма армія розбила таки на добре німецьку лінію в Італії, прославляну німецькою пропагандою як зимову лінію Гітлера. Бритійці вбили в неї наперед два клини, котрі потім поширили й злучили в один, 14 миль широкій, а 4 миль глибокий. По заняттю 4 місцевостей і довгого горба вони панують над цілою долиною Сангро. Поступила теж пята американська армія, посувшись на одну милю на секторі Кастельнуво.

АЛІАНТИ БОМБАРДУЮТЬ САРАЕВО.

АЛЖІР. — Сараево, що відіграло таку важну ролу в першій світовій війні, дістало воєнний хрест від аліантських бомбівників. Американські „Мичели“ скинули масу вибухових матеріалів на військові бараки, залізничні лінії й варштати до направи машин. Ці самі літаки були теж по ворожих позиціях у Болгарії, Греції й по інших містах у Югославії.

ЗДЕРЖАЛИ ОФЕНЗИВУ ПРОТИ ПАРТИЗАНІВ.

ЛОНДОН. — За донесенням Югославянської Національної Армії Визволення німці здержали свою офензиву проти югославянських партизанів у Боснії й Герциговині, бо показала занадто коштовною. У Хорватії хорватські партизани знищили німецький відділ на дорозі з Петріні до Гліни. Партизанський загін на острові Мієті, при побережжю Далматії, затопив один ворожий корабель і ушкодив у бою на березі й воді. Партизани Броза кажуть, що четники Михайловича билися плече об плече з німцями, як німці атакували партизанів коло Білеге й Невесіне в південній Герциговині.

БОЛГАРСЬКІ ПАРТИЗАНИ ПРОТИ НІМЦІВ.

КАЙРО. — Болгарські й румунські партизани приступили до відділів ген. Броза й воюють з ними проти німецьких окупантів. Тут уважають цю злуку як важну подію для дальшого розвою подій, з огляду на можливість поширення звязків між селянськими краями південно-східної Європи.

СПОДІВАЮТЬСЯ СКОРОГО ВИБУХУ В ЕВРОПІ.

АНКАРА. — Подорожні, що прибувають сюди з різних країв Європи під німецькою окупацією, згідно стверджують велике напруження в тих краях. Кажуть, що там набиралося стільки невдоволення й стільки ненависти до німців, що кожної хвили можна сподіватися загального вибуху. За винятком невеликого числа зрадників, що кооперують з німцями, решта все населення живе вижиданням підходячого менту. Наступ червоної армії й аліантські бомбардування надали цим підземним рухам сильного розмаху. Всюди населення проявляє виразно своє вдоволення на вістку про бомбардування Німеччини. Коли до Білгороду прийшла вістка про бомбардування Берліна, на вулицях бачено старого серба, що знявши шапку, ішов дорогою з поглядом на небо, викрикуючи: „Більше! Більше!“

ВЕЛИКИЙ РЕЙД НА НІМЕЦЬКІ ВОЄННІ ФАБРИКИ.

ЛОНДОН. — Через два дні били британські бомбівники по важному німецькому сталевому центрі Солінген, що лежить на схід від Дісельдорфу й є одним з найважливіших промислових міст Рурщини. Там є осідок великих фабрик стали й летячих машин.

АВСТРАЛІЙЦІ ЗАХОПИЛИ ВАЖНУ БАЗУ НА НОВІЙ ГВІНЕІ.

АЛІАНТСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА НА ПІВДЕННО-ЗАХІДНОМУ ПАЦИФІКУ. — Австралійські війська, спеціально виправлені для воювання в джунглях, заняли на Новій Гвінеї важну ворожу позицію Бонга.

Американська команда признає, що воєнні операції, які закінчилися окупацією американськими маринарами острова Тарави, були дуже коштовні, бо в них згинули тисячі американських воєнків, однак командування каже, що ці втрати зовсім оправдані важністю добутого терену, що тепер може стати базою для дальших операцій проти ворога.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
 FOUNDED 1893
 Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
 Registered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.
 Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 8, 1918.
 Письмовий текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошується хоча б одна строка.
 За оголошення редакція не відповідає.
 За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
 З Канади належить посылати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
 Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

МИРОВІ ВІСТІ

Багатьом людям в Америці видається певно дивним завзяття, з яким секретар стейту Гол, себто найвищий по президенті урядовець краю, виступив проти вісток про близькі мирові пропозиції з боку ворога. Однак самий секретар стейту подав при тому такі переконливі причини для свого гострого заперечення, що ціла справа заслугує на холодну розвагу кожного громадянина. Колиж тепер ще приходять вісти з Лондону, що британські державні урядники задивляються на справу в подібний спосіб, то це все вказує, що пора над справою подумати.

Зо заяв американського секретаря стейту й високих британських урядників виходить ясно, що з боку американського, британського, чи взагалі альянтського ніякої спеціальної мирової пропозиції в даний мент не було. Існує тільки одна-одинока стара пропозиція, що говорила коротко: безумовна здача. Не пускали теж альянтські держави ніяких чуток у цій справі. Супроти цього ясно, що мирові чулки походять від ворога. Отже це ворог нам говорить, що він бажає мира, що він уже має досить війни, що він уже навіть подає Альянтам конкретні мирові пропозиції.

Здавалося би, що як таке почути німці, то вони певно втратять багато воєнного духа. Однак, нацистичний уряд дивиться за те, аби німці про ці чулки не дізналися. Він у нутро Німеччини цих вісток не пускає. Він їх пускає тільки в альянтські краї. Він хоче, аби в альянтських краях вірили, що німець хоче й просить мира. Пощо німцям треба, аби в альянтських краях таке вірили? Вони розраховують на те, що віра в близький мир ослаблює воєнне напруження. Вони вважають, що воєнні напруження, як воєнні давніше, і цивільні вже так завважно не працюють, як працювали давніше. До того, як часом мира не буде, то настане розчарування з довгої війни, зросте бажання мира. Воно може, так німці надіються, зрости до того, що населення буде напирати на уряд не ждати від ворога аж на безумовну здачу, але приставати на якунебудь мирову пропозицію.

Ця „мирова офензива“ Німеччини є рівночасно мовчавим самопризнанням невдачі іншої кампанії, що її попередила. В тій кампанії Гітлер й Гебелс грали на сентименті державницької незалежності великих альянтських потуг: мовлячи британцям, що вони далися взяти за чуба американцям і москалям, говорили американцям, що полізли в раби большевикам, а москалям, що вони далися опанувати британським і американським капіталістам. Та гра йшла на посварення Альянтів. Так виразно навіть підшукано прерізні докази різниці між учасниками Московської конференції. Тепер видно цю „лінію“ закинено, а замість неї взято напрям на розбудження мирових бажань серед усіх Альянтів. Начасне звернення уваги на цю гру Німеччини розбиває цю нову гру: як ми знаємо, пощо нам говориться про мирові заходи Німеччини, то й вся балачка перестав для нас бути небезпечною.

Коби вже раз кінець війни!

Наближається нова річниця японського нападу на Перл Гарбор і вступлення Злучених Держав у війну. Ось ті два роки війни відбилися на Америці та змінили її вигляд під многим оглядом. Та проте вона й далі остала найбезпечнішим і найшасливішим краєм в світі. Але не зважаючи на те теж і американці говорять за скорє закінчення війни, як й інші народи, що переживають нужду і терор. Та коли американці говорять за мир, то не заважають на тому ті обмеження, яких вони зазнають, наприклад, наслідком пайкування чи чогось подібного, ні великі матеріальні втрати в війну. Зате заважають ось ті листи погибших і ранених, що їх щодня читаємо. Правда, так заважає теж і в інших краях і в інших народів, що теж бажать бачити скорий кінець війни. Цеж природне! Тільки, що нігде зтим так не рахуються як в Америці. Себто не рахуються так з ось тими листами, з погибшими і раненими. І тому саме, як дехто каже, й сама війна довше триває.

Як і чим це пояснити? Бож чом не кінчити війни скорше, коли це можливе? У відповіді на те треба взяти під увагу американський сентимент та американське відчуття вартости життя людини для нації й для того круга людей, з якими воєк, що є у воєнній службі, звязаний найтіснішими родинними зв'язками. Американці, каже дехто, ніколи не погодилися би з тим, щоб вести війну на такий лад, як от ведуть її Совети чи Німеччина, що жертвують сотнями тисяч людських жертв, щоб досягнути якийсь певний стратегічний успіх. Американське воєнне командування такої тактики і стратегії не вживає. Воно не кидає в один якийсь бій величезну армію, а старається перемогти ворога меншими частинами. Але зате знаменито вискупуваними і витренованими. Такими, що мають повну артилерійську та летунську (що найважливіше!) охорону.

Це правда, кажуть далі, що американська тактика, коли рівняти її, наприклад, з советською, є повільніша. Те саме можна сказати теж і про англійську тактику. Проте вона не менш доцільна, бо теж розторощує ворога на полі бою, а зарозом працює постійно над тим, щоб знищити летунськими налетами і бомбардуванням ті осередки, звідки во-

приходять. Декотрі лютилися і проклинали робітників, інші, холоднішої вдачі, посідали при входах на свої лавочки, обіцяючи собі в душі натовкти добре морди поганим недбайкам. За таке нечуване запізнення. Але й одне і друге надармо. Вже сонце геть-геть підійшло на неби, а робітників як не було, так не було. Надзорці булиб, може, ще довго ждали і нудилися і нетерпелилися, колиб гомін, а далі й крики та лайки з сусідніх кошар не були їм звістали, що й там, хоч робітники спувалися, мов оси, а такі сталоса шось неладне, незвичайне й нечуване. А сталася проста річ. До котрих кошар прийшли робітники, то вони, ставши лавою при дверях, у мовчанні дожидали надзорця. Приходив надзорець, відмикає двері, робітники мовчать і стоять, не йдуть до кошари.

— Ну, до роботи! — гукає надзорець.
 — Е, маємо час, — відповідає холодно цей або той рідник.
 — Як то, маєте час? — кри-

чить надзорець. — Але я немаю часу!
 — Ну, то лій і роби сам, коли так кванно діється, — кричать робітники й регочуться.
 Надзорець синіє зі злости, стискає кулаки, готов першому-ліпшому заїхати в зуби.
 — Не лютуйте, Шльома! — успокоюють його робітники. — Ми лиш того прийшли сюди, щоб тоби сказати, що не будемо більше робити!
 — Не будете робити? — лопоче оголомшений надзорець. — А то чому?
 — Раз, що не хочемо такого пса за надзорця, як ти, а подруге, що нам замало платять. Бувай здоров! А перекажи своєму панови, що я дасть ліпшого надзорця і по дванадцять шісток денно, то вернемо назад до роботи.
 І це сталоса разом, рівночасно, однодушно по всіх кошарах, по всім Бориславі! Один величезний зойк здивування, гніву й непорадности вирвався з уст підприємців і луною понісся від одного краю до другого.

Деякі надзорці поставали, як

Київ Мати Руських Городів

Боротьба нацистів та червоних за столицю України Київ до живого зворушують кожного українця. Чужинці руйнують та палять Україну, нищать останніх свідків нашого минулого. Цеж йде боротьба чужинців за несвое, за Київ Матір Руських Городів. Правда, багато нині на світі баламутства з тим словом Руський; московський наїзник не тільки загарбав серце України Київ, але теж присвоєно собі стару історичну назву українського народу. Йде в світ баламутство, що Руський це те саме, що „Рошен“ а Рошен це московський, але це баламутство ворога, роблене для політичних цілей синів української землі вже не бентежить. Стара наша назва Русь, Руський, це дошліво це саме, що нинішня Україна, український. Так Київ це Мати Руських Городів, українських городів, це та пишна столиця нашої старини, що мала колись під своєю владою Суздальську Московщину та вчила її ставити перші кроки у цивілізаційному поході. Московщина так само не має права до старої нашої назви Русь і Руський, як і не має права до самої України - Руси. Одиноке

ремогу можливо й мільонами таких людських жертв, які можнаб заощадити. Значить, що якщо треба довшого часу, щоб зломити ворога, та якщо в такому випадку можнаб це досягнути меншими жертвами в людях, то американська тактика і стратегія, як показується, є за довшу мету. Вони є за повну підготовку. За таку, яка цілковито перевинтилаб ворогів під кожним оглядом, зокрема на полі летунства. Бо в такому випадку ми вправді витратилиб далеко більше від ворогів під матеріальним оглядом, але зате далеко менше від людських.

Америка може отже видати далеко більше доларів на воєнну підготовку, коли війна продовжиться, але зате може вратувати багато молодого американського життя. Ось і тому не іде з війною так скоро, якби бажалось. Та подумавши глибше над тим усім, прийдемо до переконання, що американська тактика є добра. У всякому разі вона відповідає почуванням американського народу, для якого людиною це велика цінність, яку треба охороняти навіть і тоді, коли та людина покликана наставляти свою грудь в обороні своєї держави.

Боротьба нацистів та червоних за столицю України Київ до живого зворушують кожного українця. Чужинці руйнують та палять Україну, нищать останніх свідків нашого минулого. Цеж йде боротьба чужинців за несвое, за Київ Матір Руських Городів. Правда, багато нині на світі баламутства з тим словом Руський; московський наїзник не тільки загарбав серце України Київ, але теж присвоєно собі стару історичну назву українського народу. Йде в світ баламутство, що Руський це те саме, що „Рошен“ а Рошен це московський, але це баламутство ворога, роблене для політичних цілей синів української землі вже не бентежить. Стара наша назва Русь, Руський, це дошліво це саме, що нинішня Україна, український. Так Київ це Мати Руських Городів, українських городів, це та пишна столиця нашої старини, що мала колись під своєю владою Суздальську Московщину та вчила її ставити перші кроки у цивілізаційному поході. Московщина так само не має права до старої нашої назви Русь і Руський, як і не має права до самої України - Руси. Одиноке

трагедію України є, що вона попала у завоювання такого сусіда, що правда встав від неї цивілізацію, але духово її цілковито чужий. Україна та Росія, Київ та Москва це два цілком собі чужі світи. Безперечно, що українська та московська мова близькі собі мови, обі належать до тої самої східно-європейської мовної групи, однак близькість мови, це нічого не вирішує. Мова це шось таке, якби краса шкіри, у одного може бути більше ясна, у другого смуглява, але душа українця та москвича та кі собі чужі, та далекі, що жити їм разом неможливо без винищення духовости одної істоти другою. Нині сильнішою є Московщина, тому український нарід паде жертвою не тільки духового, але навіть фізичного винищення з боку Московщини.

Як далекі від себе духово-цінні українця та москаля, це знаменито підглядає та уявляє росіянин Олексій Толстой, який найбільше відомого російського писателя з поміж Толстоїв, Льва Толстого. Сам він був поетом та драматургом. Наведемо ці безсторонні погляди москвича на „дві Руси“ як він каже, висловлені ще 1875 року. Наводжу їх так, як їх цитує російський історик В. Шульгин в англійським журна-

лі: „Славянік енд Істерн Європін Ревю“ — „Погляд Олексія Толстого — лише він є незвичайно інтересний. Він є попередником пізніших російських писателів, що твердили про існування двох Русей в духовому розумінню.

Одна Русь (Україна) бере свої коріння у всесвітній, а принаймні в європейській культурі. В цій Русі ідея гуманности, почуття чести і свободи має таке саме розуміння як на заході.

Але є ще друга Русь (Московщина), це є Росія темних лісів, Росія Тайги, тілесна Росія, фанатична Росія, Монгольсько-Татарська Росія. Ця Росія зробила своїм ідеалом деспотизм та фанатизм...

Ідеали першої Русі (України) немов уособлені старим Київом, а всі негативні черти противних напрямків сходо та деспотизму є уособлені Московією, що виростала на духових руїнах Києва. Коли вирине проблема, коли то сталоса і від коли та майбутня сила Москви стала виростати, то початок дало різне відношення до татар. Стара традиція Києва була боротьба проти татар (азійського варварства). Ми бачили як Київ падав.

Що прийшло по тім та що витворювало таке наставлення Москви, це була інша тактика. Москва воліла гнутися перед завоюником (азійськими татарами), щоб тільки жити і Росія пережила... Однак це пристосування до обставин і життя було куплене дорогою ціною. Серед того процесу пристосування до обставин під татарським володінням витворилася духовна черта звана у Росії „холопством“, рабська духовість, що увійшла в характер Росії. Противно духові дити Києва, пануючі, чи підвладні, все були повні своєї особистої гідности, вони все високо ставили почуття чести та волі, вище чим все. Вісник Олексія Толстого каже: І дивітеся, коли ви (росіяне) споїлися з духом татарським та зробили його змістом вашого серця, то ви це називаєте „Русь“?

Навели ми голос відомого російського писателя, стопроцентового росіянина, що він говорить про духовість України та Московщини та які духові вартости звязані з поняттями: Русь, руський. Річ природна, колиб такі тверді слова написав українець, підозрівалиб його про вороже наставлення до сусіда; про шовінізм та таке друге. Олексю Толстому га його інтерпретатора Василя Шульгіна, відомого російського націоналіста, ніхто за такі гріхи підозрівати не стане.

Ми як українці здержуємося навіть від розбирання цієї знаменної характеристики духовости українця та москвича російським писателем. Український нарід все гуманний та толерантний супроти своїх сусідів не мішається у їх спосіб життя, у їх життєвий шлях, як скажемо американським терміном. Кожний нарід має свої власні прикмети національного життя та їх зберігає, видно йому з ними добре. Однак трагедія в житті поміж народами починається доперва тоді, коли сусід з духовістю зовсім протилежною стареться накинати свій підхід до життя другому народови, коли стає виступати в ролі старшого брата та каже себе наслідувати, нагинати його духовість на свое.

Саме ціла історія українсько-московських відносин це насильне нагинання української духовости, духовости західно-європейського почуття волі, чести та людської гідности під прикази деспотизму та тепер російського тоталітарного комунізму. Росіянинові може бути зовсім з тим добре, культ царя там зовсім природний для російської духовости перейшов там теж зовсім при-

(Докінчення на сторони 3-ій)

ІВАН ФРАНКО
Борислав Сміється
 (Повість)
 79)

Тож він і обстав за тим, щоб „вихід з неволі єгипетської“ відбувся середоміа, громадно, голосно. Адже й так, завтра рано мало розпочатися „святкування“, чомуж не дати підприємцям відітні порозуміти, відки вітер віє?

В неділю опівдня почали вулиці Борислава в незвичайний спосіб заповнюватися робітниками й робітницями. Гомін стояв мов на ярмарку, — робітників сходилося чимраз більше. Половина їх мала через плечі торби, під руками звитки, на собі всю свою оди.

— Що це такого? Куди ви збираєтесь? — питали підприємці то цього, то того споміж рідників.

— Додому, на села, — була звичайна відповідь.

— Чого додому?

— А щож, треба! Ще робити в полю, а тут і так нічого не заробимо.

— Як не заробите? Отже заробляете.

— Е, з таким зарібком! І прожити нема защо, не то, щоби яку підмогу для господарства. Буде з нас! Нехай інші заробляють!

Рікою повпав народ долів вулицями, спокійно, сумовито. За Бориславом, на толоці вже стояли нові громади. Почали прощатися.

— Бувайте здорові, товариші! Дай вам, Боже, шасливо докінчити, що задумали! Подавайте вістку, що тут буде чувати!

— Ходіть здорові! Швидко чей у ліпшій долі знову побачимося!

Звільна на всі боки, на поля, на доли, між ліси і гори розійшлися громади робітників, час від часу озираючися на покинений Борислав, що спокійно мрів собі на сонці, мов безжурний кіт вигрівається і простягається і мурашка поблизу залізної зубатої ступиці, котра ось-ось клясне і вхопить його своєю залізною пащею і подрухоче йому ребра й ланки.

Правда, бориславські підприємці не конче були подібні до того kota. Вихід такої маси робітників затривожив їх непомаду. Вони не могли по-розуміти, що це такого сталоса робітникам і чого вони хотять. Але все такі вони хоч почасти успокоїлися, міркуючи собі: щож, половина пішла, а половина таки осталася, а колиб тих було замало, то швидко надійде більше, ніж треба. З тою надією підприємці спокійно переспали ніч. Але надія їх, хоч і мала за собою багато правдоподібности, цим разом не сповнилася.

На другий день рано велика частина кошар стояла зовсім лусткою. То є, вставило, не зовсім; надзорці поприходили, повідмикали двері й чу-

ПРАЦЮВАТИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЦЕ В ПЕРШІЙ МІРІ, ПРИЄДУВАТИ ДО НЬОГО ЯК НАЙБІЛЬШЕ НОВИХ ЧЛЕНІВ

Старанням Об'єднаного Комітету Українсько-Американських Організацій
МІСТА НЬО ЙОРКУ
— відбудеться —

В НЕДІЛЮ, 5-го ГРУДНЯ (Dec. 5.) 1943 Р.
в годині 2:30 пополудні

З Д В И Г
В УКР. САЛІ ЦЕРКВИ СВ. ЮРА
217-219 1st 6-та вулиця, Нью Йорк, Н.Й.

На Здвижі будуть промовляти американські представники від Краєвого Военного Фонду.
Також будуть українські бесідники.

Цей здвиг влаштовується на дохід Краєвого Военного Фонду, а тому обов'язком кожного свідомого й патріотичного американського українця є взяти в ньому участь. Зокрема запрошуємо всіх українських бізнесменів прийти на цей здвиг, та своєю участю і щедрою жертвою доказати, що ми не стоїмо по заді бізнесменів інших національних груп, які, як показується зо звітів Краєвого Военного Фонду, складають тепер на цей Фонд значні суми гроша. Отже приходім усі на цей здвиг, та своєю участю заманіфестуємо наше розуміння до цієї великої цілі, якій служить Краєвий Военний Фонд.

This Advertisement is a Contribution to National War Fund by

WILLIAM A. POIDA

Київ Мати Руських Городів

(Доміненція зо сторони 2-гої)
родно в культ Сталіна. Це в практичному житті є навіть одною із додатних прикмет російської ментальності, бо дає її внутрішню споеність та уможливає вести велику завоюницьку політику, будувати потужну Росію. Однак така російська духовість настільки заціплована на Україні є для українця невинною, веде до духового карловатіна та вкінці до повного занепаду нації.

Що не хто другий, а Микита Хрущов, москвич, диктатор України з рамени Москви, займається „творенням української літератури та культури”, як у своїм цинізі недавно написала російська комуністична газета в Америці, писана українськими буквами, це трагічний символ дійсності, в якій приходиться жити українському народови та нидіти. Це зрештою є цілком російському пануванню над Україною, спершу витворювати на пів заломані типи малоросів, що поволі затрачують це традиційне українське почуття людської гідності та зв'язок з духовою культурою Європи. Не стають вони одначе тими „сильними імперіалістичними москалями, що бажать пів світа завойовувати. Малорос це духово скапарена людина: ні пес ні баран. Хто не ставав малоросом в російській дійсності, той мусів змарнувати своє життя на заслання або згинуті.

За зберігання традиційної культури українського народу, бути частиною Європи, а не Азії, одні гинули під стенкою, другі поповняли самовбійства, а дехто на наших очах марніє та пидіє. До цих останніх належить такий талан як Павло Тичина. В однім із недавніх чисел комуністичного щоденника ми найшли напечатаний недавно написаний вірш цього

колись талановитого поета під заголовком: „Радійте, Співайте”. Не йде про зміст вірша, бо зі змістом можна в дечім годитися з поетом, в дечім ні, так як взагалі український наріз з одного боку радий з розгрома нацистів на Україні, одначе не бажает міняти одного ярма за друге. Не йде кажу про зміст вірша, але про його форму, поетичну вартість. Порівняймо брилянти поезії, які висипав колись Павло Тичина перед нас у своїх збірках „Золотий Гомін”, „Соняшні Клярнети”, з тим останнім вершиком. Тамто, це були архитвори поезій, що під оглядом форми та поетичної вартості можна поставити поміж перші твори світової поетичної творчості, а вірш „Співайте, радійте” це стих на поземі тих соток творів віршомазів, що ними засипана кожна редакція та яких містити не можна, бо не є поезією. Ось одна строфка того стиха Павла Тичини:

„Хотіли поганці однять у нас хату —
Та ми тую жадність одскли рукату.
Хотіли заброди розбить наш народ
Та ми отчинили кругом їх зброд”.

Хто пізнавби, що це творчість автора „Золотого Гомону”, чи „Соняшних Клярнетів”? Перед нами, москалями брутально змарнований талан українського генія, що мусить співати не так, як йому душа говорить, тільки так, як наказує цензура завойовника та страх перед ГЕПЕУ. Давно колись, коли кипіла визвольна боротьба українського народу проти червоної Москви, коли жовто-блакитні прапори ще допотіли над Києвом, Павло Тичина уважав цей національний ентузіазм „Золотим Гомоном”, його дух взноситься на вишині поетичної творчості.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ГЕМТРЕМК, МИШ.

З нагоди Золотого Ювілею У. Н. Союзу і часопису „Свобода” треба признати, що „Свобода” отворила неодному нашому емігрантови очі і навчила його, що він не австріяк, ні румун, ані не росіянин, але українець з діда прадіда і „Свобода” навчила наших братів боротися за своє існування, як вільний наріз.

У. Н. Союз і його провідники перші потрапили нашу еміграцію згуртувати в одно тіло. Нинька українці, чи старші чи молоді, повинні гордитися тим, що маємо таку організацію, якою є Батько Союз. Я є членом У. Н. Союзу від коли приїхав з рідної землі, себто від року 1912. і тішуся, що я дожив його ювілею. З нагоди ювілею бажать У. Н. Союзви подвоїти число своїх членів, а „Свободі” бажать дальної витривалості в праці за українське існування. „Свобода” хай далі веде провід в нашим українським життю.

Андрій Патра,
чл. від. 94. УНС.

SHOOT STRAIGHT
With Our Boys!
BUY WAR BONDS

Нині він, відзначений правда різними російськими ордерами, але його поетична творчість похоронена на віки. Не зробиш з раба вірла. Павло Тичина це уособлення трагедії українського Києва Матери Руських Городів та цілого українського народу під чужим пануванням.

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ

ШКАГО, ІЛЛ.

Буде нагода виявити українську культуру.

Живемо в такім часі, коли вся наша увага і енергія звернені — в сторону війни. Ї покінчити нашою вигрою — це наше найважливіше завдання. Це ми всі розуміємо й згідно з тим поступаємо. Та й тої правди не закрити, що разом з тим болить нас серце за той наріз, з якого походимо, а якого земля була і є тереном не тільки найзавятіших боїв, але й найбільшої руїни і найбільших терпінь. Це земля українського народу. А болить нас серце тому, що ми так мало можемо робити, щоб ту долю облекшити принаймі в тому часі, як ця земля звільниться від нацистського наїздника.

В ось такому положенню треба вважати позитивним явищем, коли ми хоч культурною імпрезою даємо змогу хоч докому з американського громадянства пізнати, яка є властиво душа цього народу, чим він живе, чого собі бажает, коли глядіти на це з літературного боку, себто з того, що написали духові сили українського народу. Український літературний вечір, що відбудеться в п'ятницю, 3. грудня б. р., в Торн Гол старанням Нортвестерн Юніверзіті й Культурного Комітету У. Н. Союзу враз з відділами У. Н. Союзу в Шкаго, дасть таку змогу. Проф. Клеренс Менінг, що матиме відчит про українську літературу, обзнайомлений з цією літературою з першого джерела; бо може читати українські оригінали. Його виклад буде цілком певно дуже цікавим і для старої нашої генерації, а вже молоде покоління може з нього скористи дуже багато. Значить, що треба тільки прийти. Очевидно, що коли про це згадуємо, то навіть не припускаємо такої можливості, щоби могло бути інакше, щоби там не було. Ми певні, що наше громадянство в Шкаго там буде, та що з цілої душі радіє, що вишановуємо 50-літній ювілей У. Н. Союзу в Шкаго ось таким загальнокультурним вечером, на якому буде слово про культуру українського народу та його думки, як вони виявлені в українському письменстві. Крім цього, як зв'яземо, буде ще й виступ української пісні, теж і народних танків, як теж і вистава українського народнього мистецтва і української книжки.

Отже є це загально-народний вечір. Є це культурна імпреза, яка є спогадом про той наріз, що кладе мільйонів жертви за ідеали свободи — за український наріз.

НІМЦІ АРЕШТУЮТЬ НОРВЕЗЬКИХ СВЯЩЕНИКІВ

СТОКГОЛЬМ, Швеція. (ОНА). — Шойно прибувши з Норвегії збігні оповідають, що німецька окупаційна влада заарядила масові арешти норвезьких священників. Робить це тому, кажуть біженці, що священники беруть активну участь у боротьбі і переховують членів підземних організацій. В одному містечку німці знайшли в церкві арсенал і радіоапарат, яким лідери тій організації передавали вістки про рух німецької армії. Нацисти ходять дуже обурені і бояться, що як Англіяти нападуть на Європу, то вони не будуть мати куди втікати.

ЯК СКЛАДАЮТЬ ЮВІЛЕЙНИЙ ДАР „СВОБОДИ”?

Дальні жертви зложили на „Ювілейний Дар „Свободі”:
Братство Пресв. Тройці, від. 320. У. Н. Союзу в Болтимор, Мд., \$10. (...і хай живе „Свобода” тисячі й тисячі літ”. — Григорій Шулька, секр.).

о. Гр. Врублевський, Ковтевид, Па., \$5. Михайло Пастернак, чл. відділу 18, Сімур, Кон., \$2. Андрій Патра, чл. від. 94 в Гемтремк, Миш., \$2; Ангеліна Тимоць, Магвак, Н. Д., \$1 (... бажать працівникам щастя й успіху на дальші літа”); Іван Іванішина, Філядельфія, Па., \$1; Іван Крочак і Андрій Бабесюк по \$1 (з від. 204. в Нью Йорку); Олександр Шандровський, від. 55. в Кортис Бей, Мд., від членів \$10, з каси \$5, разом \$15; з від. 45. тов. „Любов” у Філядельфії, зложили по \$1: Антін Гарасим, Теодор Малик, Василь Бутрин, Михайло Сампара, а М. Сава і М. Д. по .50, разом \$5, переслав секр. Теодор Малик.

(Дальні жертви будуть оголошені під тою самою рубрикою, себто: Як складають Ювілейний Дар Свободі?).

Спростування помилки; У виданню „Свободи” з 18. листопаду подано було, що з Мавнд, Минн., прислала \$2 Тілі Квнний. Це друкарська помилка, бо жертву зложила Текля

Квасна, що оцим протуємо і добродійку перепрошуємо.

При цій нагоді звертаємо увагу дописувачів, щоби при виписуванні імен дуже дбайливо звертали увагу на склад букв („спелінг”) імен, бо не раз важко правдиве імя відчитати, а ще важче приготувати його до друку. В дорозі від дописувача аж до виходу газети може зайти не один недогляд, який виходить опісля на шкоду всіх інтересованих.

ПОЛЬЩА БУДЕ ВЕЛИКОЮ ПРИМОРСЬКОЮ ДЕРЖАВОЮ.

ЛОНДОН, (ОНА). — Польські дипломати в Лондоні гадають, що як скінчиться війна, то Польща стане великою приморською державою. Зогляду на те, польське міністерство відбудови постаралоси впровадити на Кембриджському університеті курс морського права. Поляки кажуць, що їм буде потрібно великої маси моряків і, що всі охочі до мореплавання люди повинні користати з нагоди і приготуватися до морських діл.

УВАГА! РАЧЕСТЕР, Н. Й. **УВАГА!**
ЗЛУЧЕНІ ОРГАНІЗАЦІЇ МІСТА РАЧЕСТЕР
вдають
ПЕРШИЙ БАЗАР
В СУБОТУ, 4. ГРУДНЯ І НЕДІЛЮ, 5. ГРУДНЯ 1943 Р.
В САЛІ UKRAINIAN CIVIC CENTER, 875 JOSEPH AVE.
Початок у суботу від години 8. до 12. вечором,
в неділю від 5. пополудні до 11. вечором.
Шановні Громадяни! Екзекутива Злучених Організацій і Комітет Базару звивает вас, щоби ви прийшли і привели своїх знайомих сусідів, бо Комітет стараеться, щоби праця, яку наша молодіж вкладає для української справи, була поперта цілою громадою. Приходіть, а не пожалуйте!
Комітет Базару.

